

УДК 621.113.001

С.О.ЗАКУРДАЙ

Харківська державна академія міського господарства

ВІДПОВІДНІСТЬ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ РУХОМОГО СКЛАДУ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ ЗАКОНОМІРНОСТЯМ ЗМІНИ ТЕХНІЧНОГО РЕСУРСУ

Доведено, що календарний принцип подачі рухомих одиниць міського електро-транспорту на перше технічне обслуговування не може забезпечити належного коефіцієнта технічної готовності через невідповідність закономірностям зниження ресурсу.

Згідно з діючою в Україні системою технічного обслуговування і ремонту рухомого складу міського електричного транспорту подача рухомих одиниць до депо на перше технічне обслуговування (ТО-1) здійснюється без зняття з експлуатації, тобто при заходах до депо після закінчення або протягом робочої зміни в періоди між максимумами пасажироперевезень. Графік заходів до депо при цьому складається за календарним принципом, щоб кожна одиниця ставала на ТО-1 один раз за 7 діб. Це було б виправдано, якби всі рухомі одиниці мали однаковий, хоча б теоретично, добовий пробіг. Насправді ж через розмаїтість форм так званої занарядки (однозмінні й двозмінні, скорочені й подовжені, повні й розривні випуски тощо) та різної довжини маршрутів приналежні до даного депо одиниці мають суттєво різні добові пробіги. Внаслідок цього функція останніх є сумою складових

$$F(L) = \sum_i \int_{L_{\min(i)}}^{L_{\max(i)}} \frac{L_i}{\sqrt{2\pi} \cdot \sigma_{L_i}} \exp\left(-\frac{(L_i - \bar{L}_i)^2}{2\sigma_{L_i}^2}\right) dL_i,$$

де $\bar{L}_i$ – математичне сподівання випадкових значень добового пробігу

L_i рухомих одиниць i -ї форми занарядки; σ_{L_i} – середньоквадратичне відхилення. Якщо звести всі можливі форми занарядки до двох - одно-змінних та двозмінних випусків, то загальна функція добового пробігу є бімодальною з пласкою вершиною (рис.1) і межі розсіювання добового пробігу в дійсності настільки великі, що календарний принцип графіка заходу рухомих одиниць на ТО-1 не може забезпечити відновлення ресурсу, як це передбачалося системою технічного обслуговування і ремонту.

Справді, якщо в рамках параметричної моделі надійності розглянути зміну технічного ресурсу тих систем рухомого складу, які до при-

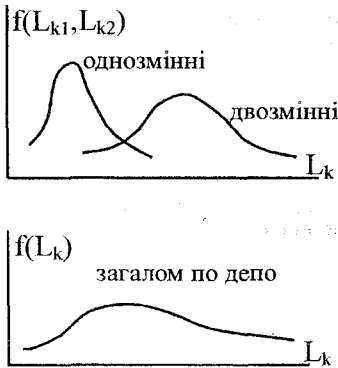

Рис.1 – Функції розподілу добових пробігів

ходу одиниці на ТО-1 повинні досягти стану необхідності ремонтно-профілактичних втручань, то за діючим календарним принципом це означатиме досягнення цього стану саме на 7 добу. Але при цьому ігнорується головне – залежність технічного стану, що оцінюється поточними величинами параметрів вибраної системи, від пробігу як основного чинника зміни цих параметрів.

Ілюстрацією до сказаного

може слугувати графічна побудова відповідності зміни технічного ресурсу від $R = 1$ (на момент закінчення попереднього ТО-1 і виходу на лінію) до граничного $[R]$, який повинен бути наприкінці 7 діб експлуатації, фактичним пробігам одиниць на 7 добу (рис.2).

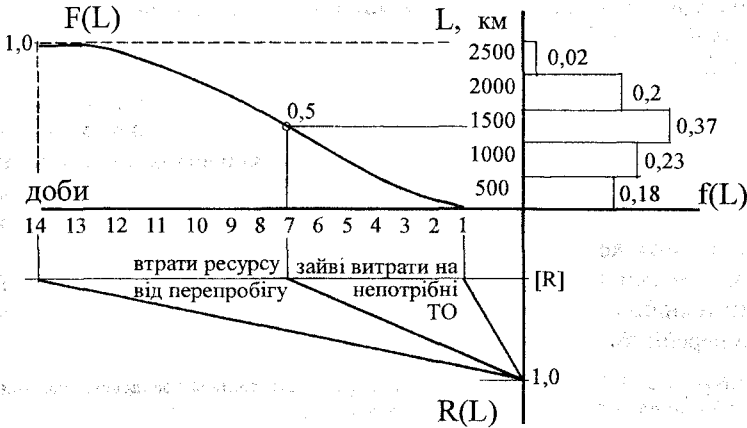

Рис.2 – Графічне подання невідповідності календарного принципу планування строків ТО-1 фактичним пробігам рухомого складу на 7 добу

Зліва на цьому рисунку подано інтегральну функцію пробігу, справа – гістограму добових пробігів за даними тролейбусного депо №3 м.Харкова, внизу розташовано вісь зміни технічного ресурсу від одиниці до умовного граничного значення $[R]$, яке повинно бути на 7

добу і потребує ремонтно-профілактичного втручання. З рисунку видно, що діючій системі відповідає тільки 37% добового випуску, а більше половини загальної кількості рухомих одиниць приходять на ТО-1 із значними відхиленнями поточного ресурсу.

Навіть при ідеалізованому уявленні залежності від пробігу зміни технічного ресурсу тих систем, що потребують втручання на 7 добу, як лінійної функції $R(L)$ очевидно, що приблизно 22% прибувають на ТО-1 зі значним перепробігом. Інакше кажучи, з кожних 10 машин, які щоденно приходять на ТО-1, принаймні дві мають таке зниження ресурсу, що не може бути відновлено за відведений на здійснення ТО час. Внаслідок цього машини виходять на лінію зі зменшеним загальним ресурсом, що, по-перше, обумовлює збільшення частоти відмов внаслідок технічної несправності, а по-друге – характеризує загальну деградацію парку рухомого складу. В той же час з кожних 10 машин принаймні три приходять з недовикористаним ресурсом, тобто мають місце зайві витрати коштів та робочої сили. Різноманітність технічного стану одиниць, що приходять на ТО-1, обумовлює атмосферу безвідповідальності ремонтного персоналу, бо машини з перепробігом за відведений час відновити неможливо, а машини з недопробігом втручання не потребують.

Якщо в умовах витратної економіки ці явища до певної міри компенсувалися придбанням нового рухомого складу, то в нинішніх кризових умовах продовження старої, заснованої на календарному принципі планування ТО-1 системи тільки прискорює загальну руйнацію міського електротранспорту. В свій час на підприємствах міського електротранспорту жваво обговорювалася ідея залучення до технічних оглядів та ремонтів крім спеціального персоналу ще й водіїв. Але ж зрозуміло, що коріння проблеми полягає не в недостатності робочої сили, а в хибах календарного принципу планування технічних обслуговувань. Звідси випливає об'єктивна необхідність створення нової системи технічного обслуговування та ремонту, що б враховувала фактичний перебіг зміни технічного ресурсу.

1.Кобозев В.М. Эксплуатация и ремонт подвижного состава городского электрического транспорта. – М.: Высш. шк., 1982. - 328 с.

2.Корн Г., Корн Т. Справочник по математике (для научных работников и инженеров). – М.: Наука, 1973. – 832 с.

Отримано 21.08.2001